

ІСТОРИЧНИЙ ПОГЛЯД НА ГРАФІТНИЙ ОЛІВЕЦЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ АРХІТЕКТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ

Простий, графітний, або чорнографітний олівець – інструмент для письма, рисування чи креслення, у якому тонка пишуча графітна серцевина вкладена в оболонку з іншого матеріалу. Оболонка в олівцях найчастіше дерев'яна, але може бути з пластику або з переробленого паперу. Головна умова для матеріалу оболонки – вона має легко заточуватися. Прості олівці за цільовим призначенням поділяють на шкільні, канцелярські, креслярські, рисувальні, сувенірні, рекламно-представницькі тощо. Цей поділ досить умовний, оскільки графітні олівці є універсальним письмовим інструментом.

Перші письмові інструменти, схожі на сучасні олівці, з'явилися у XI столітті. Це були палички зі свинцю та срібла із загостреними кінцями. Вони досить швидко зношувалися, коштували дорого й були доступні лише заможним людям. Найбільшого поширення такі палички набули у Німеччині, де рисувально-графічне мистецтво зародилося й розвивалося швидше, ніж в інших країнах.

Перші олівці в теперішньому розумінні з'явилися в Англії наприкінці XVI століття. У горах Камберленду поблизу Кесвіка 1564 року пастух під корінням поваленого бурею дуба знайшов чорне каміння. Користь від знахідки відразу оцінили і рудник був привласнений урядом. Чорне каміння в поштових каретах під охороною вивозили до Лондона. Матеріал визнали корисним навіть у медицині, але головним його застосуванням стало виробництво форм для відливання гарматних ядер. Довгий час чорний камінь називали «вод» (англ. wad – «купка каміння») і навіть донедавна такою ж була місцева назва графітних олівців, а рудник, де добувався графіт, і донині називається «Вод Майн» (англ. Wad Mine).

Перший опис олівця – шматок Камберлендського графіту вставлений в порожнину на кінці дерев'яної палички – опубліковано у 1565 року Конрадом Геснером із Цюриха. Довгий час такі олівці називали «олівцями Геснера». Подібним користувався і Вільям Шекспір. Але у графітових стрижнів було два головні недоліки – вони бруднили пальці й легко ламалися. Вкласти графіт у дерев'яну оболонку придумали пізніше італійці. Шматки графіту, розпилені на прямокутні палички, вставляли в дерев'яні, металеві або керамічні оболонки і використовували для письма та рисування. Згодом мандрівні ремісники принесли технологію виготовлення олівців Геснера до Німеччини й до околиць Нюрнберга, де з 60-х років XVII століття ремісники почали їх виготовляти з місцевих

матеріалів. У 1761 році Каспар Фабер розробив метод, у якому мелений графіт змішувався зі смолою, сіркою та сурмою у результаті утворювалася густа паста, придатна для формування під тиском міцніших та однакових стрижнів. Такі стрижні були значно гірші, ніж чистий імпортований графіт, але все ж ними можна було писати. До 1760-х років у Німеччині в Нюрнберзі була низка компаній, зокрема Faber Castell, які масово виробляли олівці, і, використовуючи нові способи виробництва, стали важливою базою для виробництва олівців у всьому світі і до цих пір можуть похвалитися великими брендами, такими як Faber Castell, Steadtler, Еберхард і Берол. З початку 1900-х років, Японія також стала значним виробником олівців продавалися під назвою «Ever Ready Sharp», але в той час як компанія продовжувала концентруватися на електроніці під назвою Sharp, такі компанії, як Pentel, все ще залишаються головними гравцями у виробництві олівців.

Якщо дивитися широко, то сучасний олівець використовується у будь-якій творчості, але ми говоримо за архітектуру і не будемо далеко відходити від теми. Цей зв'язок зародився ще у давні часи і на даний момент продовжує існувати незалежно від сучасних технологій.

Література

1. *A BRIEF HISTORY OF THE GRAPHITE PENCIL* [Електронний ресурс] // CURTISWARD – Режим доступу до ресурсу: https://www.curtisward.com/a-brief-history-of-the-graphite-pencil?fbclid=IwAR0YfrLpsi1SJHSMcMq8f6cg8_eBImvxYo09ugXFeAXyaITKpber9STHn5o.
2. *A VISUAL HISTORY OF THE PENCIL* [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://museumofeverydaylife.org/exhibitions-collections/current-exhibitions/visual-history-of-the-pencil>.
3. *Specktor B. 9 Weird Ways Pencils Changed the World* [Електронний ресурс] / Brandon Specktor – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rd.com/culture/pencils-history/>.
4. *Всеобщая история архитектуры* [Текст]. В 12 т. Т. I. / [редкол.: Б. Михайлов (голова) и др.]. – М.: Государственное издательство литературы по строительству, архитектуре и строительным материалам, 1958. – С. 568.